

XX-OJI JAUNŲJŲ MOKSLININKŲ
PSICHOLOGŲ KONFERENCIJA

BENDRYSTĖS VEDINI

2023 M. BALANDŽIO 28 D.

**PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ
LEIDINYS**

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

KONFERENCIJOS ORGANIZACINIS KOMITETAS

Pirmininkė:

Augustė Nomeikaitė

Nariai:

Agnietė Kairytė

Dovilė Mikučionytė

Rita Žiauberytė-Jakštienė

Studentai:

Ieva Bartašiūtė

Paulius Miškinis

Rūta Macijauskaitė

LiPSA nariai:

Rasa Jokubauskaitė

Evelina Laurynaitė

Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

Pirmininkė:

prof. habil. dr. Danutė Gailienė

Nariai:

prof. dr. Evaldas Kazlauskas

doc. dr. Sigita Girdzijauskienė

dr. Dovilė Barysė

dr. Lina Gervinskaitė-Paulaitienė

KONFERENCIJOS REMĖJAI

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

INFORMACINIS RĖMĖJAS

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/JMPK23>

ISBN 978-609-07-0845-3

Dažniausias NS būdas šioje imtyje buvo pjaustymasis, o dažniausiai minima NS funkcija - emocijų reguliavimas.

Darbas atliktas kartu su dr. Egle Mažulyte-Rašytine, Vilniaus universitetas, Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas.

Raktiniai žodžiai: Nesavižudiška savižala, nesavižudiškos savižalos funkcijos, ISAS klausimynas, savižudiškumas.

TĖVŲ NEPALANKIŲ VAIKYSTĒS PATIRČIŲ IR ASMENYBĒS FUNKCIONAVIMO SĄSAJOS: EPISTEMINIO PASITIKĒJIMO VAIDMUO

Nerilė Kopcikaitė

Vilniaus universitetas

Įvadas. Nepalankios vaikystės patirtys žaloja vaiko psichinę sveikatą ir gali būti susijusios su įvairių psichologinių sunkumų pasireiškimu suaugus bei tapus tėvais, tarp jų ir su sutrikusiu asmenybės funkcionavimo lygiu bei episteminiu pasitikėjimu, t. y. pasitikėjimu tarpasmeniškai perduodamos informacijos autentiškumu ir asmenine svarba. Kol kas empirinių tyrimų, nagrinėjančių šį ryšį, dar trūksta, todėl šio tyrimo tikslas išanalizuoti episteminio pasitikėjimo vaidmenį medijuojant ryšį tarp tėvų nepalankių vaikystės patirčių ir asmenybės funkcionavimo lygio.

Metodika. Atliktas skerspjūvio dizaino tyrimas. Tyrime dalyvavo 110 tėvų (80 proc. moterų, amžius $M = 39,1$; $SD = 5,74$), patiriančių psichologinius sunkumus ar turinčius vaikų, kurie patiria psichologinius sunkumus. Naudoti instrumentai: demografinių duomenų anketa; Nepalankių vaikystės patirčių klausimynas – suaugusiųjų versija (VPK-S; Gervinskaitė-Paulaitienė ir Barkauskienė, 2018, adaptuota iš Dube et al., 2001); Episteminio pasitikėjimo, nepasitikėjimo ir patiklumo klausimynas (ETMCQ; Campbell, 2021); Asmenybės funkcionavimo lygio skalė – trumpoji versija (LPFS-BF 2.0; Weekers et al., 2018).

Rezultatai. Didžioji dalis tyrime dalyvavusių tėvų nurodė patyrę (89,1 proc.) bent vieną nepalankią vaikystės patirtį. Nepalankių vaikystės patirčių skaičius buvo reikšmingai susijęs su asmenybės funkcionavimo lygiu. Nustatyta, kad episteminis patiklumas medijuoja ryšį tarp tėvų nepalankių vaikystės patirčių ir asmenybės funkcionavimo. Nustatyti asmenybės funkcionavimo lygio prognostiniai veiksniai: vaikystėje patirtas emocinis apleistumas, episteminis nepasitikėjimas, episteminis patiklumas bei moteriška lytis.

Išvados. Šio tyrimo rezultatai parodė, kad aukštesnis episteminis patiklumas reikšmingai medijuoja ryšį tarp tėvų nepalankių vaikystės patirčių ir asmenybės funkcionavimo lygio. Kadangi episteminį pasitikėjimą galima stiprinti psichoterapijos pagalba, žinių plėtimas apie šio konstrukto vaidmenį gali būti naudingas psichoterapinių intervencijų ir psichopatologijos prevencijos tyrimams.

Šis tyrimas yra projekto „Mentalizacija grįstos tėvystės programos veiksmingumo Lietuvoje tyrimas“ dalis. Projektas bendrai finansuotas iš Europos socialinio fondo lėšų (projekto Nr. 09.3.3-LMT-K-712-23-0152) pagal dotacijos sutartį su Lietuvos mokslo taryba (LMTLT).

Darbo vadovė: dr. Lina Gervinskaitė – Paulaitienė

Raktiniai žodžiai: nepalankios vaikystės patirtys, asmenybės funkcionavimas, episteminis pasitikėjimas.

MOTINYSTĖS PATYRIMAS ANKSTYVAME VAIKO AMŽIUJE

Gabrielė Lubauskaitė

Mykolo Romerio universitetas

Įvadas. Motinystė – psichologiškai gili transformacija (Babetin, 2020), kuri laikoma vienu reikšmingiausių gyvenimo įvykių (From, 2014). Tapsmas motina kiekvieną moterį aplanko skirtingu metu, tačiau nuo tada, kai moteris pasijunta esanti mama, šis vaidmuo ją lydi visą gyvenimą, kartu keisdamas ir ją kaip žmogų (Hennekam, 2016; Barha ir Galea, 2017). Motinystė – tai patyrimas, kuris iš esmės keičia moters gyvenimą, nepriklausomai nuo moters amžiaus ar vaiko sveikatos būklės, ypač pirmą kartą tapus motina. Šio tyrimo tikslas – atskleisti pirmą kartą motinomis tapusių moterų patyrimus ir išgyvenimus pirmaisiais dviem vaiko gyvenimo metais.

Metodika. Tyrimo dalyviai – tyrime dalyvavo 4 pirmą kartą motinomis tapusios moterys, kurių amžius tyrimo metu 31–36 metų. Vaiko amžius tyrimo metu 2–3,5 metų. Tyrimo duomenys buvo renkami struktūruoto pusiau giluminio interviu būdu. Surinktiems duomenims nagrinėti buvo pasitelkti Braun ir Clarke (2022) teminės analizės rekomenduojami etapai.

Radiniai. Tyrimo radiniai – atlikus duomenų analizę, išgryninta 14 pirminių temų, kurios buvo apjungtos į 4 pagrindines temas: 1) Suvokta motinystė; 2) Savęs (ne)matymas motinystėje; 3) Keturios išjaustos motinystės; 4) Išverti augantį vaiką.

Išvados. Taigi, tampant ir tapus motina išgyvenami tapatumo virsmai – persiorientavimas motinos vaidmeniui, vėliau profesinio moters vaidmens ir motinos vaidmens sumaištis. Paašškėjo, kad pirmą kartą motinystę patiriančiai moteriai pirmieji vaiko gyvenimo metai fiziškai yra gerokai sudėtingesni nei antrieji. Antraisiais vaiko gyvenimo metais motinos susiduria su savarankiškėjančio vaiko etapu, kuris joms kelia ir baimę, ir džiaugsmą. Paminėtina, kad per pirmuosius dvejus metus mamoms būdingas poreikis būti idealiomis, jos jaučia, kad save praranda arba atranda motinystėje. Be to, moterys jaučia stiprų norą nekartoti savo motinų klaidų, todėl sava vaikystė tampa atskaitos tašku, nuo kurio prasideda pokyčiai auginant savo vaikus.

Raktiniai žodžiai: motina, pirminis motiniškumas, pakankamai gera motina, tapatybė.

IŠMINTIES KAIP APLINKĄ TAUSOJANČIO ELGESIO VEIKSNIO ĮVERTINIMAS

Gabija Martišiūtė

Vilniaus universitetas

Pastaraisiais metais itin daug dėmesio skiriama žmogaus, besielgiančio aplinkai palankiais būdais, tyrinėjimui. Yra žinoma, jog asmenybės bruožai, tokie kaip atvirumas, sutarumas, sąmoningumas, ekstraversija bei neurotiškumas yra susiję su aplinką tausojančiu elgesiu (Gibbon & Douglas, 2021, Soutter et al., 2020, Hopwood et al., 2021). Taip pat, tvaraus elgesio raiškai įtakos turi ir labiau išoriniai veiksniai, tokie kaip tėvų (Ando et al., 2015, Jia & Yu, 2021)